

A frontvonal, ahol az USA és Kína tényleg a végsőkig fog harcolni

GORECZKY PÉTER

MKI Nézőpont

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:

© Magyar Külügyi Intézet, 2025.

Szerző(k):

Goreczky Péter

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az Intézet weboldalán.

Borítón szereplő kép forrása: Wu Yu Liang / Getty Images

Goreczky Péter, vezető kutató, MKI

A FRONTVONAL, AHOL AZ USA ÉS KÍNA TÉNYLEG A VÉGSŐKIG FOG HARCOLNI

A jövő geopolitikai erőviszonyait meghatározó technológiai rivalizálás logikája alapvetően különbözik a kereskedelmi háborútól. Tech fronton ugyanis Washington nem valamilyen lépést akart kikényszeríteni Kína részéről, hanem vissza akarja vetni vetélytársát azon a területen, ami a jövő hatalmi befolyása szempontjából a leginkább meghatározó. A Fehér Ház szándéka, hogy a szövetséges országok az amerikai technológiát használják a mesterséges intelligencia terén, illetve részt vegyenek Kína „távol tartásában”. Mindez jelentős kihívást jelent annak a víziónak a megvalósításában, miszerint hazánk a kínai és nyugati technológia és befektetések találkozási pontjává akar válni.

A technológiai fejlődés terén az Egyesült Államok évtizedeken keresztül nem egyszerűen a többi ország előtt járt, hanem meghatározta a jövőt. Ez a szerep természetesen nem a véletlen műve volt, hanem különböző versenyelőnyök és tényezők egyedi kombinációjának eredményeképpen alakult ki. A világ legjobb tudósait vonzó egyetemek, a fejlett kockázati tőkebefektetői kör, a vállalkozói attitűd és kockázatvállalási hajlandóság, a hatalmas belső fogyasztói piac, illetve a kormányzati K+F programok együtteséből más országok is rendelkeztek egyes összetevőkkel, ám a teljes ökoszisztéma így egyben csak az USA-ban volt meg. Ez a hiánytalan ökoszisztéma pedig önmagát erősítő körforgás mentén működött, amelyben a vállalatok a technológiai újításokra épülő piaci dominanciájuk révén elért profitot a technológiák következő generációjának kifejlesztésébe forgatták vissza.

Napjainkban egyre inkább úgy tűnik, hogy ez az egyértelmű dominancia véget ért. Kínát sokáig csupán a világ gyáraként könyvelték el, amely másoktól veszi át a termeléshez szükséges technológiát, mára azonban az innováció terén is erőközponttá vált világszinten. Ugyanakkor Kína részben újra értelmezte az innovációt, tudatosan építve saját erősségeire, a hatalmas belső piacra, a rendelkezésre álló rendkívüli anyagi és humán erőforrásra, az újítások gyors tömegtermelésének és piacra vitelének képességére, a kiváló tudományos kutatómunkára, illetve a célzott kormányzati fejlesztési politikákra. A Huawei története akár szimbóluma is lehet annak, hogy a Szilícium-völgy modelljétől

részben eltérő kínai innováció mennyire versenyképes. Azt követően, hogy Washington korlátozta a kínai vállalatnak szállítható technológiák körét, a várt összeomlás helyett a Huawei saját operációs rendszert fejlesztett ki, 2023-ban pedig olyan fejlett mikrochippel ellátott telefont dobott piacra, amivel meglepte a washingtoni vezetőket. Emellett szorosabb együttműködésre lépett olyan kínai tech nagyágyúkkal, mint a ByteDance, a Xiaomi vagy a SMIC, az elvesztett külföldi piacok helyett pedig a hazai keresletre építve igyekezett kipótolni az árbevételét. Mindez egybecseng a kínai vezetés terveivel, mivel Peking határozottan támogatja az import kiváltását és a technológiai önállóságot, aminek a jelentőségét a kiterjedő vámháború csak tovább növelte.

Ideális esetben Sencsen és a Szilícium-völgy közösen kialakított keretek között tudna együttműködni és versenyezni egymással. Ezek a keretek azonban egyre kevésbé léteznek, mivel mindkét nagyhatalom vezetése evidenciaként tekint arra, hogy a tudomány és technológia terén elért kutatási eredmények fogják meghatározni a 21. század geopolitikai viszonyait. Ebből pedig az következik, hogy a nemzetközi rendszerben csökkenő súlyt képviselő hegemon és a felemelkedő kihívó közti elkerülhetetlen konfliktus elsődleges terepe a technológia lesz. Ez a megállapítás akkor is igaz, ha ez a konfliktus fegyveres összecsapáshoz vezetne kettőjük között.

A főcímeiket jelenleg uraló kereskedelmi háborúval ellentétben a technológia frontvonalán biztosan nem lehet arra számítani, hogy a két nagyhatalom viszonyában enyhülés következne be. A jövő geopolitikai erőviszonyait meghatározó technológiai rivalizálás logikája ugyanis alapvetően különbözik a kereskedelmi háborútól. A tech szankciók feloldására már a Biden-kormányzat sem vázolt fel forgatókönyvet, vagyis nem kínált fel Pekingnek lehetőséget arra, hogy „exit stratégiát” válasszon. Az elmúlt évek intézkedései révén Washington tehát a tech fronton nem valamilyen lépést szeretne kikényszeríteni Kína részéről, hanem vissza akarja vetni vetélytársát azon a területen, ami a jövő hatalmi befolyása szempontjából meghatározó. Ez a szemlélet Trump visszatérésével sem változott, amire kormányzati dokumentumok, illetve tisztviselők nyilatkozatai egyértelműen utalnak. A februárban kiadott, „America First” befektetési politikáról szóló elnöki memorandum érezhetően azt célozza, hogy az USA minél inkább leválassa gazdaságát, és főként a high-tech szektorait az ellenfélnek tekintett országokról, azon belül is elsősorban Kínáról. Ennél még konkrétabban fogalmazott a Fehér Ház vezető tudományos és technológiai tisztviselője, aki szerint egyelőre az USA dominálja a mesterséges intelligencia fejlesztését, ám Kína gyorsuló ütemben zárkózik fel, aminek megakadályozására a Trump-kormányzat kettős stratégiát tervez alkalmazni. Egyrészt gyorsítja a saját technológiák fejlesztését, illetve azok használatára ösztönzi majd az amerikaiakat és a világ más országait. Másrészt meg akarja akadályozni, hogy Kína hozzáférjen a mesterséges intelligencia fejlesztéséhez szükséges

technológiákhoz, köztük a legfejlettebb mikrochipekhez. A fehér házi tisztviselő szerint szükséges az is, hogy a szövetséges országok társuljanak az USA-val, vagyis az amerikai technológiát használják a mesterséges intelligencia terén, illetve részt vegyenek Kína „távol tartásában”. Vance alelnök a februári párizsi mesterséges intelligencia csúcson szintén óvta a külföldi partnereket attól, hogy autoriter országokkal társuljanak a korszerű technológiák terén.

A globális vonatkozásokon túl a téma közvetlenül is érintheti Magyarországot külkapcsolati stratégiáját. Már az első Trump-elnökség idején, közép-európai körútja során Mike Pompeo külügyminiszter arra figyelmeztette a térség kormányait, hogy ha a Huawei eszközeivel építik ki 5G hálózatukat, és a kínai eszközök az amerikai tech rendszerekkel együtt vannak telepítve, az „meg fogja nehezíteni a Washingtonnal való együttműködést”. Pompeo 2019-es budapesti látogatása óta pedig az USA és Kína technológiai rivalizálása szintet lépett, vámpolitikájából kiindulva pedig céljai elérése érdekében Trump még kevésbé kíméli a vele szövetséges országokat, mint az előző ciklusában. Ezen felül most már nem az 5G hálózat, hanem a mesterséges intelligencia kapcsán hangoztak el a fent idézett nyilatkozatok, amely technológiának a katonai, gazdasági és társadalmi hatásait még megbecsülni sem nagyon lehet. A fentiek alapján a korábbiaknál is realisabbnak tűnik a technológiai blokkokra szakadó világ képe, ami magyar külpolitikai stratégia szempontjából a lehető legrosszabb forgatókönyv lenne. A vázolt folyamatok jelentős kockázatot jelentenek annak a víziónak a megvalósítására nézve, mi szerint hazánk a keleti (elsősorban kínai) és nyugati technológia és befektetések találkozási pontja legyen. A magyar érdek tehát ebben a tekintetben az lenne, hogy a két nagyhatalom közti technológiai háború minél szűkebb területre terjedjen ki, és a Trump-kormányzat az előző elnöki ciklusban szlogenné vált, „kis udvar, magas kerítés” (small yard, high fence) megközelítés mentén alakítsa a technológiai kapcsolatokat Kínával. Erre azonban egyre kevesebb esély mutatkozik, mert az a bizonyos udvar már a demokrata elnökség alatt is folyamatosan bővült, és a kerítés is folyamatosan magasodni látszott. A mesterséges intelligencia térnyerésével és Trump erőből való politizálásával minden adott ahhoz, hogy az amerikai és a kínai tech ökoszisztéma gyorsuló ütemben váljon le egymásról. Hazánk szempontjából a fő kérdés, hogy a két nagyhatalom tech háborújából az Európai Unió mennyiben fog tudni kimaradni, vagyis, hogy mennyire lesz sikeres a Fehér Ház azon törekvése, hogy a szövetséges országokat rábírják az amerikai technológia használatára, illetve arra, hogy részt vegyenek Kína „távol tartásában”. Washington eltökélt abban, hogy a mesterséges intelligencia korában is az USA írja a jövőt, a világ azonban technológiai szempontból is egyre inkább multipolárisrá válik, amelyben nem egyetlen fajta mikrochip vagy ideológia fog dominálni, hanem az alkalmazkodó- és ellenállóképesség, illetve a partneri kapcsolatok fogják meghatározni, hogy az egyes országok hogyan boldogulnak.